

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**Полтавський державний аграрний університет
Institute of European Education (Болгарія)
Національний аграрний університет Вірменії
University of Opole (Польща)
International Slavic University (Македонія)
ISMA University (Латвія)**

Кафедра захист рослин

**VI Міжнародна науково-практична
інтернет-конференція
«Сучасні аспекти і технології у захисті рослин»**

26 листопада 2024 року

УДК 632.93

3-38

Сучасні аспекти і технології у захисті рослин : Матеріали VI Міжнародної наук.-практ. інтернет-конференції (м. Полтава, 26 листопада 2024 р.). Полтава: ПДАУ, 2024. 148 с.
DOI:10.5281/zenodo.14534615

ISBN 978-617-8466-00-8

Міністерство освіти і науки України, Державна наукова установа «Український інститут науково-технічної експертизи та інформації» (УкрІНТЕІ), Посвідчення № 575 від 22 жовтня 2024 р. (VI Міжнародна науково-практична інтернет-конференція «Сучасні аспекти і технології у захисті рослин»).

У збірнику представлені тези, присвячені сучасним проблемам захисту і карантину рослин, фітосанітарного моніторингу та розвитку агроєкосистем України. Матеріали призначені для наукових співробітників, викладачів, здобувачів вищої освіти та аспірантів вищих навчальних закладів, фахівців і керівників сільськогосподарських підприємств АПК різної організаційно-правової форми господарювання та всіх, кого цікавить проблематика сучасного захисту рослин в агроєкосистемах України.

The collection presents theses devoted to modern problems of plant protection and quarantine, phytosanitary monitoring and development of agroecosystems of Ukraine. The materials are intended for researchers, teachers, graduates and graduate students, specialists and managers of agricultural enterprises of various organizational and legal forms of management and all who are interested in modern plant protection in agroecosystems of Ukraine.

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Доля Микола Миколайович – доктор сільськогосподарських наук, професор, завідувач кафедри інтегрованого захисту і карантину рослин Національного університету біоресурсів і природокористування України, член-кореспондент Національної академії аграрних наук України.

Поспелов Сергій Вікторович – доктор сільськогосподарських наук, професор, завідувач кафедри землеробства і агрохімії імені Сазанова Полтавського державного аграрного університету.

Рекомендовано до друку Вченою радою Полтавського державного аграрного університету (протокол № 5 від 26.12.2024 року)

Матеріали друкуються в авторській редакції мовами оригіналів. За виклад, зміст і достовірність матеріалів відповідальні автори.

© Полтавський державний аграрний університет, 2024

ЗМІСТ

Колесніков Л. О., Писаренко В. М.	БРУННЕР ЮРІЙ МИКОЛАЙОВИЧ – ЗАСНОВНИК ЕНТОМОЛОГІЧНОЇ ОЦІНКИ ҐРУНТОЗАХИСНОГО ЗЕМЛЕРОБСТВА В УКРАЇНІ	9
РОЗДІЛ 1. ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ ЗАХИСТУ І КАРАНТИНУ РОСЛИН		14
Самородов В. М., Шиян О. О.	ЯСКРАВІЙ СЛІД КОРОТКОГО ЖИТТЯ ПРОФЕСОРА МИКОЛИ ГРОСГЕЙМА (1889-1938)	14
Венгер О. В., Федорчук Н. А., Шевчук О. П.	МИНУЛЕ І СУЧАСНЕ ВІДДІЛУ ЗАХИСТУ РОСЛИН ІНСТИТУТУ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ПОЛІССЯ	19
Самородов В. М., Кавалір Л. В., Шиян О. О., Кигим С. Л., Халимон О. В.	ЖИТТЯ ТА ДІАПАЗОНИ ТВОРЧИХ ПОШУКІВ ГАННИ МИКИТІВНИ КОЛОБОВОЇ (1889-1979)	24
Коваленко Н. П., Поспелова Г. Д.	ВНЕСОК ПОЛТАВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ДОСЛІДНОЇ СТАНЦІЇ У РОЗВИТОК ДОСЛІДЖЕНЬ ІЗ ЗАХИСТУ РОСЛИН	28
Коваленко Н. П., Шерстюк О. Л.	ЗАХИСТ РОСЛИН: ІСТОРИЧНА ДОВІДКА	31
РОЗДІЛ 2. ФІТОСАНІТАРНИЙ МОНІТОРИНГ. ІНТЕГРОВАНІЙ ЗАХИСТ		33
Балан Г. О., Коломієць О. М.	ХВОРОБИ ОЗИМОЇ ПШЕНИЦІ ТА ФУНГЦИДНИЙ КОНТРОЛЬ В УМОВАХ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ	33
Бараболя О. В.	ЗАРАЖЕНІСТЬ ЗБІЖЖЯ ШКІДНИКАМИ ХЛІБНИХ ЗАПАСІВ	36
Галушко І. В., Коваленко Н. П., Поспелова Г. Д., Курило С. В.	ФІТОСАНІТАРНИЙ СТАН НАСІННЯ ЗЕРНОБОБОВИХ КУЛЬТУР	39
Голуб О. Р.	ПРОТРУЙНИКИ У ЗАХИСТІ КУКУРУДЗИ ВІД ХВОРОБ І ШКІДНИКІВ	40
Гончаренко О. М., Чмирь І. С.	СОНЯШНИКОВА ШИПОНОСКА (<i>MORDELLISTENA PARVULIFORMIS</i> STSHEGOL. – VAR.) В ПРАВОБЕРЕЖНОМУ СТЕПУ УКРАЇНИ	43
Коваленко Н. П., Конєва Т. О. Лугова С. В.	ПЕРЕДПОСІВНА ОБРОБКА НАСІННЯ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ РЕГУЛЯТОРАМИ РОСТУ	45
Коваленко Н. П., Притула А. Р. Вотінцева В. Д.	ВПЛИВ СОРТУ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ ПРОТРУЮВАННЯ НАСІННЯ ГОРОХУ	48

ФІТОСАНІТАРНИЙ СТАН НАСІННЯ ЗЕРНОБОБОВИХ КУЛЬТУР

Галушко І. В., Коваленко Н. П., Поспєлова Г. Д., Курило С. В.
Полтавський державний аграрний університет

Важливою особливістю сучасних систем інтегрованого захисту рослин має бути їх спрямованість на екологічну безпеку та біологізацію. Тому нині актуальною стає концепція фітосанітарної оптимізації агробіоценозів, суть якої полягає у реалізації фітосанітарного моніторингу і прогнозу розвитку шкідливих та корисних видів, фітосанітарна підготовка посівного або садивного матеріалу, використання стійких сортів, застосування малотоксичних засобів захисту рослин та біопрепаратів, їх ротації, внесення збалансованих доз органічних та мінеральних добрив [2].

В даний час у створенні системи захисту рослин акцентується увага на переході від знищення окремих груп шкідливих організмів до загальної стабілізації фітосанітарної обстановки в агроландшафтах за рахунок створення умов для саморегуляції чисельності корисних та шкідливих організмів у рамках застосування екологічних систем захисту рослин.

У ґрунті агроценозу необхідно створювати та підтримувати оптимум умов для функціонування сапротрофних мікробів-антагоністів, що цілком реально при використанні індукторів супресивності. У ролі індукторів супресивності можуть виступати елементи сучасних фітосанітарних систем захисту рослин: фітосанітарні попередники, органічні субстрати – органічне та зелене добрива, солом'яна мульча, стерня тощо, прийоми обробки ґрунту, мінеральні добрива, регулятори росту та мікробіопрепарати.

Багаторічними спостереженнями встановлено значну негативну кореляційну залежність між сумою опадів у період вегетації та ураженням зернобобових культур кореневою гниллю та фузаріозом при різких змінах погоди з гарними умовами зволоження на сухі та посушливі умови. Різка зміна погодних умов сильно впливає і на розвиток хвороб вегетативних надземних органів зернобобових культур [1, 3].

В результаті проведених нами досліджень протягом 2023-2024 рр. встановлено, що мікобіота досліджуваного насіння зернобобових культур, була представлена різними комплексами мікроміцетів, серед яких переважали роди (*Fusarium*, *Bipolaris*, *Alternaria*, *Ascochyta*). Мало місце та заселення насіння грибами (*Aspergillus*, *Penicillium*, *Cladosporium*, *Mucor*), які викликають псування та пліснявіння насіння.

Найбільш поширеними і небезпечними для зернобобових культур вважаються фузаріозні хвороби, які супроводжуються ураженнями кореневої системи та прикореневої частини стебел, виявляються у вигляді вілту та кореневої гнилі. На зернобобових культурах хвороба розвивалася з моменту появи сходів і до утворення бобів. На основі морфологічних та культуральних властивостей нами виділені види роду *Fusarium* Link – *F. culmorum* (W.G. Sm.)

Sacc., *F. avenaceum* (Fr.) Sacc., *F. oxysporum* Schldl, *F. solani* (Mart.) Sacc., *F. gibbosum* Appel. & Wollenw. Встановлено, що кореневі інфекції (фузаріозна та аскохітозна кореневі гнилі) найчастіше розвивалися при коливанні рівня вологості ґрунту в період вегетації [1, 3]. Фузаріозна коренева гниль виявилася домінуючою в роки досліджень і найбільш інтенсивно розвивалась при $ГТК < 0,58$.

В умовах Полтавщини серед хвороб вегетаційного періоду найбільш поширеними були аскохітоз та іржа гороху і сої. Інтенсивно аскохітоз виявлявся у фази цвітіння-плодоутворення культур. Більшого розповсюдження хвороба набула у 2023 р., на горосі досягала 39,4 %, а на сої – 28,5 %. Іржа реєструвалася епізодично на листках, стеблах і бобах гороху та сої з періоду бутонізації-цвітіння або пізніше і розвивалася до збирання. Поширення хвороби у 2023 р. було більш інтенсивним, ніж у 2024 р., що пояснюється частими опадами та рясними росами, за розвитку хвороби 8,3 % та 5,2 % (відповідно культур).

Отримані результати свідчать про необхідність проведення захисних заходів для обмеження розвитку хвороб зернобобових культур у період вегетації, а також створення оптимальних умов для розвитку сапротрофної мікрофлори ґрунту, активізації розвитку корисних бактерій та підвищення антагоністичної активності ґрунту щодо збудників корневих інфекцій.

Бібліографія

1. Горбонос В.М., Поспелова Г.Д., Коваленко Н.П. Контамінація насіння сої патогенними мікроорганізмами як фактор зниження продуктивності рослин. *Матеріали Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Сучасні аспекти і технології у захисті рослин»*. Полтава, 2021. С. 13-17.
2. Поспелова Г. Д., Коваленко Н. П., Нечипоренко Н. І., Степаненко Р. О., Шерстюк О. Л. Вплив фунгіцидних протруйників на патогенний комплекс і лабораторну схожість насіння сої. *Scientific Progress & Innovations*. 2021. № 3. С. 72-79.
3. Шулещенко В. А., Поспелова Г. Д., Коваленко Н. П. Комплекс насінневої інфекції нуту. *Scientific publications Materials The I International Scientific and Practical Conference «Current methods of improving outdated technologies and methods»*. Bilbao, Spain. 472 p. (January 08-10, 2024). С. 26-30.

ПРОТРУЙНИКИ У ЗАХИСТІ КУКУРУДЗИ ВІД ХВОРОБ І ШКІДНИКІВ

Голуб О. Р.

Полтавський державний аграрний університет

Насіння кукурудзи є первинним джерелом інфекції багатьох хвороб, серед яких найбільш поширеними та шкідливими є пліснявіння насіння і гниль проростків, сажка та інші [2, 3, 6].